Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr 22.
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiunilorŭ: o seria garmondŭ pe o colónă 6 cr. in 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă și învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România și străinătate
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Brașovŭ:
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe șése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ și inserțiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 151. | Brașovŭ, Vinerĭ 7 (19) Iulie | 1889.

Nou abonamentŭ
la
„GAZETA TRANSILVANIEI.“

Cu 1 Iulie 1889 stilŭ vechiu

s'a deschisŭ **nou abonamentŭ** la care învitămŭ pe toțĭ amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.

Prețulŭ abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei lunĭ 3 fl. pe șése lunĭ 6 fl., pe unŭ anŭ 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei lunĭ 10 francĭ, pe șése lunĭ 20 francĭ, pe unŭ anŭ 40 francĭ.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anŭ 2 fl. pe șése lunĭ 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe anŭ 8 francĭ., pe șése lunĭ 4 francĭ.

Abonarea se póte face mai ușorŭ și mai repede prin **mandate postale**.

Domnii, carĭ se vorŭ abona din nou, sĕ binevoéscă a scrie adresa lămuritŭ și a arĕta și posta ultimă.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Brașovŭ, 6 Iulie.

Ar fi fostŭ mare minune sĕ nu se ivéscă căldurile caniculare, de carĭ suferimŭ de câteva ḑile, după ce s'au arătatŭ cele mai neînșelătóre semne.

Cum amŭ cetitŭ, că o deputațiune kulturegyletistă a salutatŭ pe Kossuth în Turin, că Kulturegyletulŭ se pregătesce pentru adunarea lui generală, și că se ocupă cu colonisarea câtorva Ceangăĭ pe proprietatea dăruită de *neoșulŭ* Maghiarŭ Kocsard — citesce Gotthard, ne-amŭ ḑisŭ: nu suntŭ semne bune.

Dér abia isprăvirămŭ cu cobirile nóstre, când étă că se bate toba prin ḑiare, că Kulturegyletulŭ se pregătesce sĕ înființeze o reuniune carpatină.

Ne topimŭ! — ne-amŭ ḑisŭ, și fără întârḑiere ne-mŭ și pomenitŭ cu aceste căldurĭ caniculare, care în Clușiu au ajunsŭ la unŭ gradŭ de turbare.

Și nicĭ nu putea fi altfelŭ, când Kultureyletulŭ șĭ-a reînceputŭ activitatea sa antidinastică și antinaționalistă cu zale și țîmbale, cum este și înființarea unei reuniunĭ carpatine kulturegyletiste.

Veḑĭ Dómne, îșĭ vorŭ fi cugetatŭ kulturegyletiștii că, după ce au „maghiarisatŭ“ tótă suflarea cu frunḑa și érba din văile Carpațilorŭ, de ce n'arŭ „maghiarisa“ acum chiar Carpații cu romanticele lorŭ locurĭ?

Cu alte cuvinte, kulturegyletiștii jidano-maghiarĭ nu se mulțămeau sĕ bată apă într'o singură piuă — căcĭ de! multă apă isvoresce din Carpațĭ — ci ca sĕ ajungă toțĭ a desvolta „activitate“, le trebuiau două, negreșitŭ în interesulŭ smintitei idei a maghiarisărei.

Căcĭ ce altceva urmărescŭ kulturegyletiștii prin acésta a doua reuniune, décă nu tot maghiarisarea?

Reuniune carpatină esistă în Ardélŭ, cu îndoitulŭ scopŭ de a deschide călĕtorilorŭ streinĭ brêulŭ Carpațilorŭ cu văile și vêrfurile lorŭ romantice și prin acésta a deșchide nouĕ isvóre de veniturĭ mai alesŭ pentru poporațiunea munténă a principatului.

Hei, dér acéstă reuniune carpatină nu înfățișéză călĕtorilorŭ străinĭ Carpații cu numirĭ maghiare, cum s'a și pretinsŭ nu de multŭ și în afacerea regulării fruntarielorŭ dinspre România, și acestŭ „atentatŭ“ la „Maghiaria din Carpațĭ și până 'n Adria“ nu se póte tolera de kulturegyletiștĭ. Lorŭ le trebue o reuniune cu „timbru și caracterŭ curatŭ maghiarŭ“ — precum spun foile unguresci din Clușiu — dér „avantagiósă“ pentru întréga poporațiune a Ardélului fără deosebire de naționalitate, „pentru că, ḑicŭ ele, „Reuniunea carpatină a Kulturegyletului ardelénŭ„ — numirea oficiósă — „va duce pe străinŭ nu numai în ținuturile maghiare, ci și în cele săsescĭ și valahe; îlŭ va face cunoscutŭ nu numai cu poporulŭ maghiarŭ, ci deopotrivă și cu Șașii și Valahii, căcĭ nu pe noi înșine vremŭ sĕ ne facemŭ cunoscuțĭ, ci Ardélulŭ.“

Vai de ținuturile nemaghiare, carĭ arŭ rĕmâné sĕ le facă cunoscute streinilorŭ șoviniștii ungurĭ!

De altmintrelea e fără esemplu cutezanța kulturegyletiștilorŭ de a se face nepoftițĭ descriitorii vieții, datinilorŭ, obiceiurilorŭ popórelorŭ nemaghiare, și ai ținuturilorŭ locuite de acestea, — a kulturegyletiștilor carĭ s'au distinsŭ până acum prin intoleranță națională, prin batjocurirea Nemaghiarilorŭ și prin tendințele lorŭ spurcate de maghiarisare.

De aceea sĕ facă bine sĕ ne slăbéscă kulturegyletiștii, facă-se cunoscuțĭ ei pe ei — căcĭ în adevĕrŭ merită sĕ cunóscă străinii asemenea plante exotice.

Câtŭ pentru noi Românii, vomŭ sci întêmpina și acéstă reuniune, fică a Kulturegyletului, precum se cuvine.

DIN AFARĂ.

Cehii și Rușii.

In fóia periodică rusă „Slavjanskija Isviestija“ a apărutŭ o scrisóre a conducĕtorului Cehilorŭ tinerĭ Eduard Gregr către redactorulŭ acelei foi; în acéstă scrisóre tratéză Gregr cestiunea, că întru câtŭ apare îndreptățită și peste totŭ realisabilă dorința Slavilorŭ de nordŭ și de ostŭ, ca Slavii din vestŭ sĕ se lapede de catolicismŭ și de limba lorŭ de până acum și sĕ se reverse în „întinsa mare rusésca“. In scrisóre se ḑice:

„Spuneți-mĭ, e peste totŭ cu putință, ca națiunile slave neruse, dér mai cu osebire noi Slavii de vestŭ sĕ putemŭ primi în împrejurările de aḑĭ credința și limba d-vóstră? Sciți ce procesŭ greu și îndelungatŭ e a schimba individualitatea unui poporŭ, a-i da o nouă credință și a aduce lucrulŭ așa de departe, încâtŭ în literatura și în comunicațiunea sa sĕ se folosésca pe lângă limba maternă încă și de o altă limbă. Pentru acésta e necesarŭ orĭ o apĕsare continuă, orĭ marea putere a convingerei, interesulŭ viu naturalŭ pe lângă deplina libertate a voinței și acțiunei. Se află înse óre Slavii de vestŭ în aceste condițiunĭ, au ei putința de a realisa acéstă schimbare și posedŭ ei independența și libertatea, ce se cere pentru acésta? Fie-cine, care cunósce starea lucrurilorŭ la noi, Vĕ va spune, că ne lipsesce orĭ-ce putință de a realisa acéstă schimbare. Inainte de a se puté cineva gândi la realisarea acestei fantasii, ar trebui sĕ ajungemŭ mai întâiu la unŭ șirŭ întregŭ de alte țelurĭ, ce zacŭ multŭ mai aprópe. Incă n'a sositŭ timpulŭ, ca sĕ putemŭ vorbi de o schimbare orĭ chiar de o completă transformare a singuraticelorŭ națiunĭ slave. Acum trebue înainte de tóte sĕ îngrijimŭ de susținerea lorŭ, de liberarea lorŭ din jugulŭ germanŭ și maghiarŭ, și sĕ căutămŭ a asigura slavismului acele țerĭ, ce i-au rĕmasŭ încă în vestulŭ și sudulŭ Europei; cu unŭ cuvêntŭ, e vorba de liberarea acelorŭ membri ai familielorŭ slave, carĭ, constrînse fiindŭ a servi intereselorŭ streine, n'au putința a lua parte împreună cu ceealaltă familiă slavă la lucrarea culturală, care forméză problema slavismului întregŭ. Cum are sĕ se organiseze familia slavă, după ce se va fi liberatŭ de apĕsarea ce zace acum asupra ei, cum are sĕ se decidă cestiunea asupra limbei și bisericei, acestea suntŭ cestiunĭ, carĭ pentru cea dintâiu zacŭ încă multŭ prea departe.

Croații și Rușii.

La Agramŭ autoritățile au confiscatŭ unŭ numĕrŭ alŭ ḑiarului „Hrvatska“, organŭ alŭ partidei Starcevicĭ, în care se scria unŭ articolŭ injuriosŭ la adresa Austro-Ungariei și se aduceau cele mai marĭ laude Rusiei, despre care numitulŭ organŭ ḑicea, că e singura putere, dela care popórele din Austria vorŭ puté sĕ dobândéscă mântuirea. Numitulŭ ḑiarŭ, mai cuprinde în acelŭ numĕrŭ și alte pasage, în carĭ Sêrbii, Croații și toțĭ Slavii din Austria suntŭ invitațĭ sĕ nu asculte de sfaturile diplomației austriace, ci sĕ-șĭ îndrepteze privirea spre Moscova, sfânta cetate a slavismului.

Turcia și tripla alianță.

Se vorbesce totŭ mai multŭ despre întrarea Turciei în tripla alianță. Astfelŭ „Kreuzzeitung“ scrie unŭ articolŭ, în care ḑice, că cei din tripla alianță au mare interesŭ de Turcia și trebue a se îngriji, de a atrage în partea sa pe Pórtă. Ḑiarulŭ germanŭ ḑice, îndémnă chiar bursele germane, ca la casŭ de resbelŭ, dênsele sĕ dea, în loculŭ Engliterei, banii necesarĭ. Mai îndémnă apoi și pe diplomații germanĭ, ca aceștia sĕ caute a câștiga cu orĭ-ce prețŭ în partea Germaniei pe Sultanulŭ și ḑice, că décă Austria a suferitŭ eșecŭ în Orientŭ, apoi acésta trebue îndreptată, contrabalansatŭ, prin alipirea Turciei către tripla alianță.

Situațiunea în Creta.

Telegramele, ce au sositŭ din Creta în Atena, au produsŭ neliniște în cercurile politice. Se țînŭ întrunirĭ din ce în ce mai dese de ómenĭ înarmațĭ, unde se ațîță poporațiunea în contra stăpânirei turcescĭ. O adunare ținută în Buzumaria, la care au lautŭ parte mai multe mii de persóne, a alesŭ unŭ comitetŭ poporalŭ, care a datŭ o proclamațiune îndemnândŭ poporațiunea din Creta sĕ refuse plata dărilorŭ și sĕ nu se dea îndĕrĕtŭ nicĭ chiar dinaintea forței. Precum se vestesce, în curêndŭ vorŭ sosì la Creta trei corăbii de rĕsboiu englese și una rusésca.

Continuarea raportului

în procesulŭ părintelui Lucaciu.

Sătmarŭ, 13 Iulie 1889.

(Urmare).

Președ.: Fosta'i de față la conferința din Tĕuții de susŭ?

Berinde: Da, am fostŭ.

Preș.: D-ta ai participatŭ și la conferința partidei naționale, ținută, înainte de conferința tĕuțénă, în Sibiiu?

Berinde: Da, ca trimisulŭ cercului electoralŭ alŭ Baiei-marĭ.

Președ.: Unde e credenționalulŭ, pe basa căruia ai luatŭ parte la acea conferință?

Berinde: Va fi între actele comitetului partidei naționale.

Președ.: Cu ale cui spese ai călĕtoritŭ la Sibiiu?

Berinde: Cu banii mei proprii.

Președ.: Scii că conferința din Tĕuții de susŭ s'a convocatŭ printr'o așa numită „Convocare“ subscrisă de „comitetulŭ electoralŭ?“

Berinde: Sciu.

Preș.: Din cine se compunea „comitetulŭ electoralŭ“ în aceste părțĭ?

Berinde: Nu-mĭ aducŭ aminte, dér sciu pe d-lŭ președinte Bilțu, care a și fostŭ de față la conferință.

Preș.: Cine a suportatŭ séu de unde s'au făcutŭ spesele acelei „convocărĭ“, adecă a tipărirei și a trimiterei pe poștă?

Berinde: Eu nu sciu; sĕ se întrebe președintele.

Preș.: Sci că s'a luatŭ în acea conferință și protocolŭ?

Berinde: Sciu.

Preș.: In câte esemplare s'a scrisŭ protocolulŭ?

Berinde: Sciu numai atâta, că acolo au fostŭ aleșĭ trei notarĭ, carĭ au totŭ scrisŭ și însemnatŭ; după conferință a fostŭ prânḑŭ, și eu, locuindŭ departe, îndată după acelŭ prânḑŭ m'am suitŭ în carŭ și am mersŭ acasă.

Președ.: Cine a verificatŭ protocolulŭ și unde?

Berinde: Numai atâta sciu, că e subscrisŭ de notarii și președintele conferinței.

Președ.: Unde l'ai cetitŭ D-ta acestŭ protocolŭ și când?

Berinde: Când s'a începutŭ acéstă causă nefericită am mersŭ la Baia-mare și la președintele, d-lŭ protopopŭ Bilțu, am cetitŭ protocolulŭ.

Președ.: Spune-ne ce a vorbitŭ d-lŭ Lucaciu?

Berinde: Colegulŭ meu, Dr. Vasiliu Lucaciu a ținutŭ o vorbire, ca și mulțĭ alții în multe cercurĭ electorale. Aceste vorbirĭ de regulă conținŭ programele partidelorŭ, de carĭ se țînŭ oratorii; și deórece colegulŭ meu Lucaciu ca și mine se ține de partida națională, acolo a vorbitŭ despre programa desvoltată și primită de partida națională română. Cu programa și provocarea partidei naționale a mână a desvoltatŭ și desfășuratŭ punctele și intențiunea acelui programŭ, care póte sĕ fiă cunoscutŭ de orĭcine, căcĭ s'a publicatŭ în mai multe limbĭ europene și și ungeresce se póte afla.

Președ: Cunoscŭ acelŭ programŭ; fórte de trébă ómenĭ l'au făcutŭ. Dér eu te-am rugatŭ sĕ-mĭ spui, ce a vorbitŭ la conferința aceea d-lŭ Lucaciu?

Berinde: Fratele Lucaciu a ținutŭ o vorbire plină de adevĕrŭ și care mĭ-a sunatŭ ca o musică prea frumósă, a căreia armoniă plăcută și aḑĭ o audŭ; dér nu sunt în stare sĕ reproducŭ nicĭ o parte din ea. Aș puté sĕ ḑicŭ ceva ce ar corĕspunde cu ideile și espresiunile fratelui Lucaciu, dér nu ar fi originalŭ; aș cita póte din alții séu chiar ideile mele le-aș reproduce, nu ar fi originalele fratelui Lucaciu, și așa aș cădé în pĕcatulŭ plagiării.

Președ.: Décă vorbirea d-lui Lucaciu a fostŭ o cuvêntare, care țĭ-a sunatŭ ca o

prea frumósă melodiă, cum este că nu ți-ai sciutŭ însemna nicĭ unŭ accentŭ măcarŭ din acelŭ acordŭ frumosŭ? Și unŭ simplu amatorŭ, când aude de o ariă frumósă ce-lŭ pĕtrunde deplinŭ scie sĕ-șĭ conserve unele accente măcarŭ, dér încă unŭ musicantŭ bunŭ: Apoi d-ta în de aceste cântărĭ frumóse eștĭ componistŭ de nu chiar artistŭ.

Berinde: Am disŭ, că simtŭ și adĭ și mĭ-e înaitea ochilorŭ tótă consrucțiunea vorbirei, dér ca sĕ citezŭ și sĕ reproducŭ ceva chiar cum a disŭ fratele Lucaciu, nu mĕ simtŭ harnicŭ, nu am acea memoriă. Câtŭ amŭ învĕțatŭ catechismulŭ și câtŭ îlŭ propunŭ și adĭ, și totușĭ suntŭ multe în elŭ, ce nu le-așŭ puté reproduce fidelŭ cuvintelorŭ tecstului. Mai bine așŭ face o altă vorbire, care întru tóte ar corespunde ideilorŭ și mersului vorbirei fratelui Lucaciu, care vorbire o declarŭ deplinŭ corĕspundĕtóre principielorŭ programei naționale, cu care vorbire consimtŭ întru tóte și care nu a conținutŭ nimica vătĕmătorŭ séu agitatorŭ ce i-s'a scornitŭ.

Președ.: Și n'a fostŭ nimicŭ agitătorŭ?

Berinde: Nu!

Președ.: Te facŭ atentŭ la împrejurarea, că o sĕ fiĭ pusŭ sĕ jurĭ, că adĭ nu e mai multŭ în modă, că preotulŭ numai cu vorbele sale stă înainte, ci trebue sĕ jure și dênsulŭ.

Berinde: Bine.

Președ.: Fiindŭ timpulŭ prea înaintatŭ, suspindŭ sedința, și invitŭ pe cei interesațĭ la 3 óre după amédĭ. (Publiculŭ se împrăștiă. Românii plinĭ de mândriă națională.)

După amédĭ la 3 óre.

Unŭ publicŭ imensŭ. Logele îndesuite de dame elegantŭ îmbrăcate. Căldura e nădușitóre.

Procurorulŭ: (sună clopoțelulŭ) Deschidŭ ședința. Sĕ vină d-lŭ protopopŭ Berinde. Am sĕ te mai întrebŭ despre ceva.

Berinde: Poftimŭ.

Preș.: Scii ungurusce?

Berinde: Sciu.

Preș.: Vréu sĕ sciu, când v'ațĭ înțelesŭ sĕ nu vorbițĭ unguresce?

Berinde: Mĕ mirŭ. Eu sciu, că e dreptulŭ meu cetățenescŭ acesta, și la folosirea unui dreptŭ cetățenescŭ nu îmĭ vine sĕ presupunŭ încă conspirațiune.

Preș.: Când a fostŭ deținutŭ d-lŭ Lucaciu în închisóre preventivă s'au fostŭ ținutŭ în multe bisericĭ din partea d-vóstră liturgii. Pentru ce s'au făcutŭ acestea?

Berinde: Acésta e trébă religionară, dér potŭ sĕ spunŭ, că e datină la noi la Românĭ a se ruga lui Dumnedeŭ pentru cei închișĭ, pentru multe alte trebuințe, pentru judi, ca Dumnedeu sĕ le lumineze mințile sĕ pótă aduce judecată dréptă, și ne rugămŭ încă și pentru vrășmașĭ.

Preș.: Sĕ vină d-lŭ Nicolau Lupanŭ, preotŭ în Chiuzbaia.

Preș.: D-ta ai fostŭ notarŭ la conferința din Tĕuțĭ?

Lupanŭ: Da. Am fost eu unulŭ.

Preș.: Scii unguresce?

Lupanŭ: Sciu.

Preș.: Pentru ce nu vorbescĭ déră unguresce?

Lupanŭ: Pentru că vréu sĕ mĕ folosescŭ de dreptulŭ meu asiguratŭ prin lege.

Preș.: Tribunalulŭ a aflatŭ de bine, ca sĕ ierte acelora, carĭ nu sciu unguresce, ca sĕ se pótă folosi și de limba lorŭ maternă, dér décă D-ta scii unguresce, pentru ce nu vréi sĕ vorbescĭ în acéstă limbă?

Lupanŭ: Repetezŭ și-mĭ vindicŭ aceea ce am mai disŭ. Apoi mai am sĕ spunŭ, că limba maghiară nu e așa împrimată în inima mea, ca sĕ mĕ potŭ esprima în ea, voescŭ decĭ sĕ vorbescŭ românesce.

Preș.: Ai fostŭ notarulŭ conferinței. spune-mĭ decĭ, când s'a compusŭ protocolulŭ acesta, la câte dile după conferință?

Lupanŭ: După ședință, adecă după prândŭ, am mersŭ la cuartirulŭ fratelui Costinŭ, care locuia în vecinătatea localului, unde s'a ținutŭ conferința, și acolo noi trei notarĭ, din însĕmnările nóstre l'amŭ compusŭ în impurŭ.

Preș.: Dér în purŭ când s'a scrisŭ?

Lupanŭ: De-mĭ aducŭ bine aminte, în ceealaltă di totŭ la fratele Costinŭ.

Preș.: Când s'a făcutŭ autenticarea respective subscrierea președintelui?

Lupanŭ: Chiar în acea di, când l'amŭ scrisŭ în purŭ, l'a dusŭ fratele Costinŭ la d-lŭ protopopŭ Bilțu, în Baia-mare pentru autenticare.

Preș.: Cunoscĭ cuprinsulŭ protocolului?

Lupanŭ: E de multŭ de când s'a compusŭ și nu-mĭ aducŭ aminte bine de tóte detailurile.

Preș.: Când ți-ai făcutŭ însĕmnările, așa ai scrisŭ, ca acelea sĕ consune cu vorbirea d-lui Lucaciu?

Lupanŭ: Eu ca notarŭ am făcutŭ notițele mele; nu cunoscŭ stenografia, m'am nisuitŭ însĕ sĕ scriu așa, ca acele notițe sĕ fiă icóna fidelă a celorŭ întêmplate și grăite.

Preș.: Sci-mi-ai spune, ce s'a întêmplatŭ în adunare? și-mĭ spune unele părțĭ măcarŭ din vorbirea d-lui Lucaciu.

Lupanŭ: Cum am disŭ, e de multŭ de atuncĭ, memoria nu mi-e așa de puternică sĕ potŭ reproduce vorbirea, și așa nu-sŭ în stare sĕ reproducŭ. Am fostŭ totdéuna în viața mea diligentŭ observatorŭ și atentŭ, dér nicĭ pe departe nu dispunŭ de-o așa puternică memoriă, ca sĕ fiu în stare sĕ reproducŭ o vorbire audită înainte de acésta cu doi anĭ, și chiar mĕ mirŭ, că suntŭ de acei martorĭ, și chiar între acusatorĭ, carĭ și acum din cuvêntŭ în cuvêntŭ sciu cita.

Preș.: Despre alțĭ martorĭ nu ți-e iertatŭ sĕ facĭ critică. Unŭ D-deu este în cerŭ, acela e și alŭ nostru, care e și alŭ D-vóstre. Consciința lorŭ sĕ rĕspundă, noi suntemŭ numai ómenĭ, și judecămŭ după ceea ce ni se spune. D-ta eștĭ inteligentŭ, și cugetŭ că eștĭ în stare sĕ ne spui unele părțĭ din vorbirea d-lui Lucaciu.

Lupanŭ: Suntŭ cu acea rugare către on. tribunalŭ, ca sĕ mi-se cetéscă fasiunea făcută înaintea judelui investigătorŭ. Dér spunŭ și până atuncĭ pe scurtŭ, că conferința amintită s'a ținutŭ în Tĕuții de susŭ, c'unŭ publicŭ numĕrosŭ. 'Mĭ aducŭ aminte, că se divulgase vestea, că Lucaciu voesce a se candida de deputatŭ în cerculŭ Baiei-marĭ. Despre conferința din Tĕuțĭ am sciutŭ numai după primirea unei invitărĭ, cu titlulŭ de „convocare“, pe care basă m'am presentatŭ și eu.

Acolo unanimŭ am fostŭ alesŭ, cu ocasiunea constituirii biroului, ca notarŭ, și mĭ-am începutŭ îndată oficiulŭ, făcênd notițe fidelŭ. Mĭ-aducŭ apoi aminte, că d-lŭ acusatŭ și protopopulŭ Berinde șĭ-au făcutŭ raportele lorŭ despre decisiunile și conclusele conferinței partidei naționale din Sibiiu. Totodată s'au desfășuratŭ motivele, din carĭ nouĕ ni-s'a datŭ sfatulŭ, ca la alegerĭ sĕ fimŭ passivĭ, că noi nu dispunemŭ nicĭ de banĭ, nicĭ de putere și nu scimŭ sĕ corupemŭ, ca sĕ ne putemŭ alege deputatŭ. S'a espusŭ sistemulŭ actualŭ, că acela apasă în genere tótă țera, și față de noi Românii e chiar tiranică; că dreptulŭ limbei nu ni-e respectatŭ înaintea unorŭ forurĭ administraționale, că nicĭ estrase matriculare nu suntŭ primite înaintea deregătoriilorŭ; și tóte acestea le-a documentatŭ cu date și citațiunĭ din mai multe diare, carĭ le-a produsŭ înaintea conferinței.

Judele Kolcsei: Numai matriculele nu suntŭ primite?

Lupanŭ: In genere tóte, și orĭ-ce, décă suntŭ scrise în limba română, că nu se primescŭ și ne trimitŭ cu ele în Țéra românéscă.

Judele Kölcsei: Cine a compusŭ protocolulŭ; care adecă dintre notarĭ?

Lupanŭ: Noi trei la olaltă. Am confrontatŭ notițele nóstre, și ce nu a fost la unulŭ, a fostŭ la celalaltŭ reprodusŭ.

Judele K.: Și décă s'a compusŭ l'ațĭ aprobatŭ toțĭ? Și D-ta?

Lupanŭ: Da.

Preș.: cetesce protocolulŭ fasiunei martorului, luatŭ de judele investigatorŭ.

Lupanŭ: Le susține tóte și acum.

Preș.: D-ta nu scii sĕ reproducĭ nimica din vorbirea d-lui Lucaciu; te voiu întreba decĭ eu unele, așa pe scurtŭ, că timpulŭ e scumpŭ și noi înaintămŭ cu greu. Nu sciu cum voiu învinge atâta greutate. Spune-mĭ, dis'a d-lŭ Lucaciu, că Românii suntŭ apĕsațĭ de Ungurĭ și că înzadarŭ se întorcŭ către deregĕtorii?

Lupanŭ: Nu. Despre nația ungurésca n'a fostŭ vorbă, numai despre sistemulŭ dominantŭ.

Preș.: Da aceea, că Ungurii întră în sanctuarele bisericilorŭ, acolo legile le calcă sub picióre etc.?

Lupanŭ: Nu.

Judele Kolcsei: Cum a disŭ acésta?

Lupanŭ: Mĭ-aducŭ aminte, că a vorbitŭ, că matriculele suntŭ ale bisericilorŭ, și că aceste matricule, fiindcă 'sŭ conduse românesce, nu suntŭ respectate, esstrasele din ele neprimite.

Preș.: Notezŭ, că matriculele suntŭ primite și românesce, acésta e asigurată prin lege. Poftimŭ numai aclusele unguresci; guvernulŭ nu poftesce mai multŭ.

D'apoi nu a disŭ d-lŭ Lucaciu, că Românii nu se aplică în oficii; că și aceia, carĭ suntŭ aplicațĭ, suntŭ lăpĕdătura neamului românescŭ și vêndĕtorii lorŭ?

Lupanŭ: Nu e dreptŭ; nu a vorbitŭ așa. Mĭ-aducŭ bine aminte, că a disŭ, că mulțĭ suntŭ cualificațĭ pentru oficii între Românĭ, dér nu se aplică toțĭ, și că din adinsŭ se negligă tinerii românĭ; că e ca și o procedură sistematică a aplica adeseorĭ numai pe aceia, carĭ se lapĕdă de Românĭ, și că și dintre cei aplicațĭ numai aceia potŭ sĕ înainteze, carĭ se sciu prin lingușirĭ furișa în simpatia acelora, dela carĭ depinde promovarea lorŭ.

Preș.: Apoi a disŭ Lucaciu, că într'unŭ casŭ alŭ sĕu, chiar în persónă s'a adresatŭ către ministrulŭ de interne, dela care a primitŭ făgăduința că-i va face dreptate, și că nicĭ până adĭ nu și-a împlinitŭ făgăduința.

Lupanŭ: La acésta nu potŭ sĕ rĕspundŭ nicĭ într'unŭ feliu, că nu mĭ-aducŭ aminte, póte n'am băgatŭ sémă.

(Va urma.)

SCIRILE DILEI.

Pentru cultură și umanitate. Cetimŭ în „Fóia bisericéscă și școlastică“: In piața Blașiului se edifică școlă nouă de fetițe, ér scóla cea veche de fetițe din strada Otelului se preface în spitalŭ, destinatŭ în prima liniă pentru studențĭ morboșĭ. Meritulŭ de căpeteniă și aci este alŭ Escelenței Sale Prea sânțitului Metropolitŭ Dr. Ioanŭ Vancea, căruia nu numai cei de acum, ci și posteritatea va avé sĕ-i fiă recunoscĕtóre pentru sacrificiile, ce în continuu le aduce pe altariulŭ bisericei și națiunei sale.

* * *

Triodŭ cu litere latine. Aceeașĭ fóiă scrie, că din Triodŭ au eșitŭ până acum de sub tiparŭ 38 cóle cu litere latine.

* * *

Secerișulŭ a începutŭ și pe la Deșŭ, dér ródele nu sunt îmbucurătóre pentru bieții economĭ. Secerișulŭ din ĕstŭ anŭ nu numai că nu le asigură pânea necesară până la următorulŭ secerișŭ, dér nicĭ măcarŭ sĕmênța sĕmĕnată nu șĭ-o vorŭ puté reîntórce.

* * *

Ce desamăgire! Kulturegylet-ulŭ căpĕtase 5000 fl. dela „marele patriotŭ“ Farkas, celŭ cu câștigulŭ dela lotĕriă. Descoperindu-se înșelătoria, banii câștigațĭ au fostŭ confiscațĭ, „patriotulŭ“ kulturegylet-istŭ pusŭ la umbră, ér Kulturegylet-ulŭ suflă 'n buze, rĕmânêndŭ cu o ilusiă „patriotică“ și cu unŭ „vrednic“ membru mai puținŭ. De, o fi credutŭ „cinstitulŭ“ Farkas, că sĕvêrșindŭ o atât de „patriotică“ faptă kulturegylet-istă, nu'lŭ mai apucă nimenea de scurtŭ. Dér vedĭ, cei din Viena n'au pricepere pentru astfelŭ de „patriotismŭ.“

* * *

Ferițĭ-vĕ copiii Pentru construirea unui asilŭ (grădină) de copii în Simeria (Piski), ministrulŭ ungurescŭ de culte și instrucțiune a promisŭ, că va da terenulŭ și va plăti pe conducĕtórea și îngrijitórea; îndestrarea institutului o ia asupră'șĭ „Reuniunea de asilurĭ de copii a țĕrii“. Ministrulŭ de comunicațiune a ordonatŭ sĕ se construéscă o casă cu 13,000 fl. pentru scopurile asilului. Românii sĕ-șĭ feréscă copiiĭ de acestŭ cuibŭ de maghiarisare.

* * *

Vremurĭ grele. Din Zêrnescĭ (comitatulŭ Brașovului) ni-se scrie: După vre-o patru dile de căldură (28 grade R.), Dumineca trecută, în 14 Iulie n., s'a descărcatŭ asupra comunei nóstre și a ținutului din împrejurime o furtună vehementă, ce sta sĕ rĕstórne și pomii de prin grădinĭ. A urmatŭ apoi o grindină de mărime estra-ordinară și ne mai pomenită, care a spartŭ ferestri și a sdrobitŭ țiglele de pe coperișele caselorŭ și a șurelorŭ. Din norocire la câmpŭ n'a causatŭ pagube prea marĭ, căcĭ furtuna a trecutŭ iute în alte părțĭ.

* * *

Anghina difterică bântue în mĕsură îngrozitóre prin unele părțĭ din comitatulŭ Albei de josŭ. Bóla bântue mai vêrtosŭ în comuna Asinipŭ, unde a seceratŭ numeróse victime între copii. In Aiudŭ încă s'au ivitŭ până acum 3 casurĭ de mórte din causa acestei bóle.

* * *

Eminescu. Comitetulŭ societății „România Literară“ rógă pe diarele române sĕ publice, că acestŭ comitetŭ a decisŭ sĕ deschidă liste de subscripțiunĭ pentru ridicarea unei statue lui Eminescu. După cum suntemŭ informațĭ, d-lŭ Titu Maiorescu e hotărîtŭ a scóte după vacanțe o edițiune, în care sĕ fiă cuprinse tóte operele lui Eminescu, atâtŭ cele poetice, câtŭ și în prosă, precum și cele politice, publicate în diversele diare de rĕposatulŭ poetŭ și mai cu sémă cele din „Timpulŭ“. Sĕptĕmâna trecută a apărutŭ unŭ studiu criticŭ asupra lui Eminescu, datoritŭ penei lui Corneliu V. Botez, studentŭ alŭ facultăței de dreptŭ din capitală și redactorŭ alŭ părții literare dela „Revista Literară“. Acéstă broșură se vinde în folosulŭ statuei, ce se va ridica lui Eminescu.

* * *

O mare măsea de mastodontŭ (mamuth) ne-a arătatŭ adĭ d-lŭ Vasilie I. Voina din locŭ, găsită în Cetatea de baltă. Greutatea măselei e de 4 1/4 chilograme, lățimea (lungimea) e de 18 cm., înălțimea e de 26 cm., grosimea de 8 cm. Măséua s'a conservatŭ fórte bine, așa că întréga structură n'a suferitŭ nicĭ o stricăciune.

* * *

Direcțiunile financiare în Ardealŭ. In urma reformei administrațiunei financiare, în Ardélŭ s'au înființatŭ 11 direcțiunĭ financiare nouĕ, și anume: pentru comitatulŭ Albei de josŭ în Aiudŭ; pentru comitatele Bistrița-Năsĕudŭ și Solnocŭ-Dobêca în Deșiu; pentru comitatele Brașovŭ și Făgărașŭ în Brașovŭ; pentru comitatele Odorheiului și alŭ Ciucului în Odorheiulŭ-sĕcuescŭ; pentru comitatulŭ Treiscaunelorŭ în Sepsi-St.-Georgiu; pentru comitatulŭ Hunedórei în Deva; pentru comitatele ambelorŭ Têrnave în Sighișóra; pentru comitatulŭ Cojocnei în Clușiu; pentru comitatulŭ Mureșŭ-Turda în Mureșŭ-Oșorheiu; pentru comitatulŭ Sibiiului în Sibiiu; pentru comitatulŭ Turda-Arieșŭ în Turda.

* * *

O revistă scientifică românéscă. A apărutŭ în Iașĭ „Archiva societății scientifice și literare din Iașĭ“, revistă ce va ieșĭ odată pe douĕ lunĭ. Primulŭ numĕrŭ cuprinde lucrărĭ de d-nii Gr. Cobălcescu, A. D. Xenopolŭ, H. Tinctinŭ, C. Meissner, Tanoviceanu, Al. G. Șuțu.

* * *

„Patria-română.“ Societatea geografică română va publica în curêndŭ unŭ opŭ, ce va purta numele de „Patria-română“, cu menirea de a face cunoscută România atâtŭ în strĕinătate, câtŭ și cetățenilorŭ sĕi.

* * *

Antichitățĭ. In 12 Iulie n. c. unŭ dilerŭ, cu numele Stefanŭ Lörincz, lucrândŭ la minele de piétră dela Apahida, dete de urmele unui mormêntŭ din timpulŭ migrațiunei popórelorŭ. In mormêntŭ s'au aflatŭ douĕ urne rotunde de argintŭ, o verigă de aurŭ massivŭ, o fibulă de aurŭ, o cataramă de aurŭ, unŭ inelŭ de aurŭ massivŭ, douĕ copcii de aurŭ massivŭ, 5 bucățĭ de frânturĭ de aurŭ (probabilŭ dela o cunună) și încă câteva bucățĭ de aurŭ. Tóte aceste obiecte, în prețŭ de 1780 fl., suntŭ cumpĕrate pentru museulŭ ardelenescŭ de antichitățĭ.

* * *

Petrecere. Sâmbătă în 20 Iulie st. n. se va arangia o petrecere cu dare la semnŭ, de oficerii garnisónei din Brașovŭ, în casa de dare la semnŭ de sub Têmpa. Inceputulŭ la 6 óre séra.

* * *

Sinuciderĭ în Sighișora. „Gross-Kokler Bote“ scrie: Sinuciderile începŭ a deveni în orașulŭ nostru epidemice. In sĕptĕmâna trecută unŭ tînĕrŭ butnarŭ s'a aruncatŭ pe șinĭ de a trecutŭ trenulŭ

peste elŭ; o fată de 18 anĭ, din familiă bună, s'a otrăvitŭ bêndŭ vitriolŭ; o femeiă, care s'a aruncatŭ într'o fântână şi a fostŭ scósă cu viéţă, s'a spêndŭratŭ; unŭ altŭ sătulŭ de viéţă a fostŭ a doua óră scăpatŭ cu viéţă din ştrêngŭ; o ţărancă s'a aruncatŭ pe şinĭ, ca sĕ trécă trenulŭ peste ea, dér a fostŭ observată la timpŭ şi scăpată.

***

Espulsărĭ. Intre cei 53 espulsaţĭ din Austria în luna Iunie au fostŭ şi 18 Ruşĭ şi 13 Ungurĭ, între carĭ şi o „domnişóră", Hermina Monzert, actriţă din Pojunŭ, espulsată din consideraţiunĭ de ordine şi siguranţă publică.

***

Regele Româniel a primitŭ din partea M. S. Reginei regente a Spaniei o scrisóre de felicitare dreptŭ rĕspunsŭ la notificarea ce i-s'a făcutŭ de cătră Augustulŭ Suveranŭ, că principele Ferdinandŭ, nepotŭ alŭ M. S. Regelui, a fost desemnatŭ, conformŭ art. 83 alŭ constituţiunei, ca moştenitorŭ presumptivŭ alŭ corónei, şi a primitŭ titlulŭ de Alteţă Regală, principe alŭ României.

Oficioşii ungurĭ şi Kossuth.

Tămbălăulŭ din Turinŭ, unde s'a demonstratŭ în contra dinastiei, se vede, că n'a trecutŭ neobservatŭ de cercurile din Viena, căcĭ oficioşii ungurĭ au găsitŭ cu cale sĕ trimită la „Pol. Korr." prin biuroulŭ de pressă o întêmpinare cu scop de a potoli lucrulŭ.

Oficioşii ungurĭ ḑicŭ adecă, că în Ungaria nu esistă nicĭ o partidă, care în atitudinea sa politică şi-ar lua ca directivă ideile luĭ Ludovicŭ Kossuth şi care şi-ar lua în modŭ făţişŭ ca problemă realisarea programului se. Nicĭ chiar stânga estremă nu se identifică cu principiile şi vederile lui Kossuth, ci caută a esploata pentru scopurile ei numele popularŭ alŭ fostului dictatorŭ. Nicĭ chiar contrarii stângei estreme nu se îndoiescŭ de lealitatea acesteia. De aceea sĕ nu se dea visitei făcute lui Kossuth o însemnătate grăşită şi esagerată, căcĭ chiar de arŭ fi fostŭ în aparenţă Ungurii călĕtorĭ în deplinŭ acordŭ cu Kossuth, partea cea mai mare a lorŭ însĕ l'au visitatŭ numai din simţĕmêntulŭ de pietate, care actŭ n'a fostŭ intenţionatŭ ca o manifestaţiune ofensatóre în contra casei domnitóre. Peste prăpastia ce desparte pe Kossuth de simţĕmintele de lealitate nu va puté sări orĭ pune punte de trecere nicĭ unŭ politicŭ ungurŭ, care cugetă seriosŭ.

Acesta e cuprinsulŭ întêmpinării oficioşilorŭ ungurĭ, carĭ au găsitŭ cu cale mai multŭ a luu în apĕrare pe Kossuthiştĭ, decâtŭ a potoli lucrulŭ, pentru-că corbŭ la corbŭ nu-şĭ scóte ochii. Toţĭ într'o apă se scaldă, deosebirea e, că tiszaiştii se scaldă în ascunsŭ, după perdea, orĭ că sĕ ne folosimŭ de vorbele din întêmpinare: nu în modŭ făţişŭ, pe când independenţii nu-şĭ ascundŭ simţĕmintele lorŭ kossuthiste şi antidinastice, la nicĭ o ocasiune binevenită.

La manifestaţiunea antidinastică din Turinŭ a fostŭ de altmintrelea şi o deputaţiune a Kulturegyletului, se vede, că pentru a cere instrucţiunĭ dela revoluţionarulŭ din Turinŭ, cum sĕ propage „lealitatea dinastică" printre Ungurĭ. Oficioşii tacŭ însĕ despre acéstă faptă a pretinsei reuniunĭ de „cultură."

Bastilia.

14 Iulie 1789.

Cu zidurile ei puternice, cu cele optŭ tunurĭ marĭ ce stăpânescŭ cartierulŭ St. Antoine din Parisŭ, Bastilia era suvenirulŭ tiraniei şi nelegiuirii.

Ḑiua în care acestŭ anacronismŭ s'a dĕrîmatŭ, a fostŭ aurora care vestea o epocă mai liberă, o epocă în care se va pune stavilă apĕsării şi se va pune şi temelia libertăţii poporului. Sórele a apărutŭ pe unŭ cerŭ roşu şi a încălḑitŭ pămêntulŭ udatŭ de sânge, dér a vĕrsatŭ lumină pe acestŭ crisontŭ înfricoşatŭ.

„Pentru ruşinea ce au suferitŭ părinţii noştri şi pentru drepturile generaţiei viitóre," aceste au fostŭ cuvintele ce rĕsunară când Bastilia se desfăcea pétră cu pétră.

Mulţĭ credŭ, că revoluţia a isbucnitŭ din causa dĕrîmării Bastiliei. Lucrurile suntŭ tocmai contrarŭ. Dĕrîmarea Bastiliei era unŭ fructŭ alŭ revoluţiei.

Mai multŭ decâtŭ patru sute de anĭ Bastilia era celŭ mai puternicŭ razimŭ alŭ regilorŭ Franciei, atâtŭ ca întărire, câtŭ şi ca temniţă. Cine nu era bine vĕḑutŭ, guvernŭ orĭ rege, orĭ-cine ar fi fostŭ elŭ, nu era atâtŭ de tare, încâtŭ gardii sĕ nu-lŭ pótă înfunda în beciurile întunecóse şi umede ale Bastiliei, unde puté sĕ-i putreḑéscă în cea mai mare linişte ósele.

Se făcea unŭ adevĕratŭ negoţŭ cu acestŭ felŭ de întemniţărĭ. Sub guvernulŭ Fleury, pe vremea lui Ludovicŭ alŭ XV s'au datŭ mai multŭ ca 80,000 mandate de arestare. Unulŭ costa 25 Louis d'or. Orĭ-cine avea vr'unŭ duşmanŭ, plătea cei 25 Louis şi duşmanulŭ perea pe vecĭă în închisorile din Bastilia.

Nu se potŭ numĕra infamiile ce s'au sĕvîrşitŭ în odăile întunecóse ale Bastiliei: Schingiuirile, asasinatele ce s'au sĕvêrşitŭ aicĭ, unele cu judecată — nedréptă de sigurŭ, dér în fine judecată, altele fără nicĭ o judecată.

Unŭ elevŭ din gimnasiu de 13 anĭ, findcă a scrisŭ unŭ versŭ nevinovatŭ contra jesuiţilorŭ, a fostŭ aruncatŭ în Bastilia, de unde a eşitŭ cu pĕrŭ şi barbă albă şi gârbovitŭ de suferinţele a 31 anĭ, câtŭ a fostŭ uitatŭ acolo.

Etă de ce furia poporului apĕsatŭ, împilatŭ, nenorocitŭ şi pentru tóte astea — revoltatŭ, în primulŭ rêndŭ contra Bastiliei s'a îndreptatŭ.....

Bastilia s'a ziditŭ sub Carolŭ V. Temelia s'a depusŭ în anulŭ 1369, dér nu s'a terminatŭ, decâtŭ sub Carolŭ VI, la 1383. Era destinatŭ pentru a servi de cetate de apĕrare, dér fórte în curêndŭ ea fŭ folosită şi de închisóre. Sórtea a fostŭ atâtŭ de nemilósă, încâtŭ chiar celŭ dintâiu alŭ ei architectŭ, Hugues Aubriot, fŭ celŭ dintâiu întemniţatŭ în Bastilia.

Sute de anĭ apoi Bastilia nu resuna decâtŭ de vaete şi plânsete. La 1783 Liquet scrie „Memoires sur la Bastille". Dênsulŭ, deşi advocatŭ şi publicistŭ cu nume, fŭ arestatŭ. Doi anĭ nu a vĕḑutŭ, decâtŭ păreţii umeḑĭ ai închisórei şi — nicĭ unŭ judecătorŭ. Nicĭ pănă la mórte nimenĭ nu i-a spusŭ de ce a fostŭ arestatŭ...

Când a isbucnitŭ revoluţia, d'odată mii de glasurĭ răcniră: La. Bastille!

S'au împlinitŭ tocmai Duminecă o sută de anĭ de atuncĭ!

După ce ministrulŭ Necker fŭ esilatŭ, după ce poporulŭ fŭ chiematŭ la arme de oratorulŭ Camille Desmaulins, nu rĕmase decâtŭ dĕrîmarea!

S'au nimicitŭ d'odată doi stâlpĭ puternicĭ ai monarchului: garda şi Bastilia. Amêndouĕ de poporŭ.

Pe ruinele lorŭ s'a ridicatŭ apoi Francia mare şi liberă şi din sbuciumările Franciei apoi şi libertatea tuturorŭ popórelorŭ, scăparea de sub jugŭ alŭ apĕsaţilorŭ şi triumfulŭ dreptăţii şi alŭ luminei.

Ĕtă de ce serbarea de Duminecă nu a fostŭ numai a Franciei, ci a tuturorŭ popórelorŭ culte. („Românulŭ".)

Programa şcólelorŭ române din Braşovŭ.

A eşitŭ de sub tiparŭ „A XXV-a programă a gimnasiului mare publicŭ românŭ de religiunea ort. rĕsăritênă din Braşovŭ şi a celorlalte şcóle secundare şi primare împreunate cu gimnasiulŭ, pe anulŭ şcolasticŭ 1888—89. Publicată de direcţiunea şcólelorŭ medii". Cuprinsulŭ: 1) Ioanŭ Meşotă, cuvêntŭ comemorativŭ, de prof. *I. Popea.* 2) Date şcolare de Direcţiune. Din datele şcolare estragemŭ următórele:

La gimnasiu au funcţionatŭ 12 profesorĭ; directorŭ Stefanŭ Iosifŭ. La şcóla comercială şi reală 11 profesorĭ Afară de aceştia au funcţionatŭ la amintitele şcóle 4 profesorĭ secundarĭ şi unŭ catichetŭ pentru şcolarii de confesiunea gr. catolică.

In întregŭ gimnasiulŭ s'au propusŭ 43 óre pe sĕptĕmână din limba latină, 21 óre din limba română, 23 óre din limba maghiară şi 16 óre pe sĕptĕmână din limba germană.

Limba francesă este studiu facultativŭ pentru şcolarii din clasele III—VIII gimnas., ér pentru şcolarii din clasele III şi IV reală şi clasele I,II,III comercială este studiu obligatŭ.

Societatea de lectură a şcolarilorŭ din clasele superióre a fostŭ condusă de profes. Nicolae Pilţia. In şedinţe s'au cetitŭ, din mai mulţĭ autorĭ, s'a declamatŭ şi unii dintre membri şĭ-au cetitŭ operatele lorŭ. Biblioteca Societăţii constă din 870 volume, Fondulŭ societăţii din 624 fl. 75 cr. Stipendiştĭ în scólele medii au fostŭ 12. In internatulŭ Cristurianŭ au fostŭ susţinuţĭ 5 şcolarĭ. Spesele 500 fl. Fondulŭ pentru ajutorarea studenţilorŭ sĕracĭ şi a celorŭ bolnavĭ, înfiinţatŭ de corpulŭ profesoralŭ în 1888, constă aḑĭ din 313 fl. 75. cr.

Numĕrulŭ şcolarilorŭ esaminaţĭ a fostŭ la finea anului: în gimnasiu de 236, în şcóla reală 118, în cea comercială 32, în şcóla primară de copii 311, în cea de fete 212, în şcóla de repetiţiune 27 copii şi 47 fete. Cu totulŭ *993*, adecă cu 84 mai puţinĭ ca în anulŭ şcolasticŭ precedentŭ. Scădĕmêntulŭ provine cu deosebire dela cercetarea nesuficientă a şcólei elementare de repetiţiune.

Intre şcolarii gimnasialĭ 234 au fostŭ Românĭ (19 gr. cat.), 1 Germanŭ, 1 Israelitŭ; după ocupaţiunea părinţilorŭ 95 suntŭ fii de agricultorĭ şi economĭ de vite, 34 de comersanţĭ şi industriaşĭ, 19 de funcţionarĭ publicĭ, 3 de funcţionarĭ privaţĭ. 74 de altă categoriă de inteligenţĭ, 8 de ḑilerĭ şi servitorĭ şi 3 de privaţĭ (pension.) etc. La şcóla reală au fostŭ: 106 Românĭ (8 gr. cat) şi 5 Israeliţĭ; la cea comercială 28 Românĭ (1 gr. cat.) şi 1 Israelitŭ.

Biblioteca şcólelorŭ medii constă din 3607 opurĭ în 4522 volume şi 1282 fascicole.

Anulŭ şcolasticŭ 1889—90 se va începe la 1 Septemvrie st. v. 1889. Inscrierile se vorŭ face la 31 Augustŭ şi 1 Septemvre. Didactrulŭ pentru gr. or. şi gr. cat. este de 6 fl. 30 cr. în gimn. inf. şi şcóla reală, ér pentru gimn. superiorŭ şi şcóla comercială 10 fl. 50 cr. Pentru cei de alte confesiunĭ de patru orĭ mai multŭ. Taxa de primire pentru noii scolarĭ veniţĭ la aceste şcóle e de 2 fl. Cei lipsiţĭ de mijlóce pe lângă anumite condiţiunĭ potŭ fi scutiţĭ de didactru.

Mulţămită publică.

Din partea comitetului parochială din Cernatulŭ Săcelelorŭ.

(Urmare din Nr. 134.)

Cu lista Nr. 62 prin d-lŭ Dumitru Eremie din Macsinenĭ amŭ primitŭ:

Dela d-nii Dumitru Eremie 100 lei, Nicolae Trandabuzŭ 20 lei, suma 120 lei noi.

Cu lista Nr. 95 prin domnulŭ inginerŭ-şefŭ Ioanŭ Vineşŭ din Slănicŭ amŭ primitŭ:

Dela d-nii: Ioanŭ Scărişorênŭ căpitanŭ 3 lei, Ioanŭ Homoriceanŭ sub-locot. 2 lei, Ioanŭ Vineşŭ inginerŭ 10 lei, Ioanŭ Bogdănescu 3 lei, C. Rădulescu 2 lei, G. Ternu 5 lei, N. Marinescu 1 leu, Alexe Popescu 2 lei, A. B. Cărbunescu 1 leu, Romulusŭ Pelade 2 lei, St Georgescu 1 leu, N. Dimitrescu 1 leu, M. Hausmann 1 leu 50 banĭ, suma 34 lei 50 banĭ.

Prin Domnulŭ protopresbiter Ioanŭ Petricŭ fără listă amŭ primitŭ:

Dela d-lŭ Alesandru C. Niculescu senatorŭ, suma de 10 fl. v. a.

(Va urma.)

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pesta.)

Pesta, 18 Iulie. Fóia oficială publică numirea deputatului Tibad ca secretarŭ de statŭ în ministeriulŭ de interne.

Parisŭ, 18 Iulie. Actulŭ de acusaţiune în contra lui Boulanger face o impresiune generală nefavorabilă din causa dovediłorŭ dubióse.

Iaşĭ, 18 Iulie. Directorulŭ băncei de creditŭ alŭ oraşului, membru alŭ senatului, Gheorghiu s'a împuşcatŭ, când a apărutŭ procurorulŭ, ca sĕ facă cercetare domiciliară în biurourile băncei.

DIVERSE.

Rĕspunsŭ potrivitŭ. Unŭ măcelarŭ francesŭ, care se amesteca bucurosŭ şi în politică, se afla odată într'o librăriă, în care întră mai târḑiu şi Dumas bĕtrânulŭ, renumitulŭ scriitorŭ francesŭ. Măcelarulŭ cetia într'o carte de poesii; deodată se adreséză cătră Dumas, pe care-lŭ cunoscea: „Bine! ce ḑicĭ la asta, domnule Dumas, „cine vrea sĕ domnéscă preste ómenĭ liberĭ, sĕ fiă singurŭ liberŭ?"

„Nebuniă, curată nebuniă, măestre dragă. Asta ar fi întocmai ca şi când ai ḑice, că, celŭ-ce ucide boi graşĭ, trebue sĕ fiă singurŭ grasŭ."

Trei-ḑecĭ milióne în mare. Flota francesă, care s'a cufundatŭ în golfulŭ Abukirului la 4 Aprilie 1798, se compunea din mai multe transporturĭ, pe bordulŭ cărora se aflau comorile adunate prin jăfuirea Maltei, pe lângă alte douĕḑecĭ şi patru milióne în aurŭ, destinate pentru solda trupelorŭ francese. Aceste bogăţii au rĕmasŭ de nouĕ-ḑecĭ şi nouĕ de anĭ îngropate în fundulŭ mării; dér nu e perdută speranţa d'a le scóte la ivélă, căcĭ se asigură, că inecatele corăbii, şi care se zărescŭ, precum se pare, pe vreme bună la o adêncime de ḑece orĭ unŭ-spre-ḑece metri, s'au păstratŭ fórte bine. S'a constituitŭ o companiă englezéscă, care se însărcinéză sĕ opereze scóterea bogăţiilorŭ din mormêntulŭ lorŭ umedŭ.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 18 Iulie st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.42	Vênd.	9.45
Argintŭ românescŭ -	„	9.37	„	9.40
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.44	„	9.46
Lire turcescĭ - - -	„	10.62	„	10.68
Imperialĭ - - - -	„	9.62	„	9.68
Galbinĭ .	„	5.58	„	5.60
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.59	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	120.50	„	121.—
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 17 Iulie st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	100.20
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	95.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	100.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	112.25
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	104.80
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	104.80
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	104.80
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	104.80
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	105.—
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ - - - - - - - - -	99.75
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	140.80
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului - -	126.75
Renta de hârtiă austriacă - - - -	84.08
Renta de argintŭ austriacă - - - -	84.80
Renta de aurŭ austriacă - - - - -	109.75
Losurĭ din 1860 - - - - - - - -	141.25
Acţiunile băncei austro-ungare - -	906.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar. -	317.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr. -	304.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.64
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - - -	9.46
Mărcĭ 100 împ. germane - - - -	58.27
Londra 10 Livressterlinge - - - -	119.15

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

No. 176—1889. 118,3 -3

CONCURS.

Pentru ocuparea cu 1 Septemvrie n. a. c. **a 3 posturĭ de învĕțătorĭ** și a **unuĭ postŭ de învĕțătóre** la școla civilă de fete cu internatŭ a Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, prin acésta se escrie concursŭ.

Doritorii de a ocupa vre-unulŭ dintre posturile amintite au sĕ presente următórele documente:

a) atestatŭ de botezŭ;
b) documentŭ despre cualificațiunea cerută prin legea statului (§. 105 a art. de lege XXXVIII din 1868) pentru ocuparea de posturĭ de învĕțătorĭ la școle civile;
c) o arĕtare în scrisŭ despre studiile pregătitóre și despre ocupațiunea de până acum;
d) arĕtarea specialităţii, pentru care suntŭ pregătițĭ cu deosebire, și
e) fiindŭ limba română limba de propunere, sĕ dovedéscă, că posedŭ perfectŭ limba română în vorbire și în scriere; pentru **postulŭ de învĕțătóre** se cere, pe lângă cualificațiunea amintită mai susŭ, și cualificațiunea specială pentru **lucrulŭ de mână** și vêrsta de celŭ puținŭ 20 anĭ.

Concurenții, carĭ vorŭ dovedi aptitudine specială în privința cunóscerei și a limbei germane, francese, a gimnasticei séu altei specialitățĭ de școlă, vorŭ avé preferință între cei altfelŭ cu pregătirĭ egale.

Fiă-care concurentŭ, care va fi alesŭ învĕțătorŭ séu învĕțătóre, se obligă a propune până la maximulŭ de 30 óre pe sĕptĕmână.

Cu posturile, ce suntŭ a se ocupa, suntŭ împreunate următórele beneficii:

a) învĕțătorilorŭ salariu anualŭ de câte 700 fl. v. a. și 150 fl. v. a. banĭ de cuartirŭ;
b) învĕțătórei, pe lângă întréga întreținere în internatŭ (viptŭ, locuință, încălditŭ, luminatŭ, spĕlatŭ), salariu anualŭ de 400 fl. v. a.

Concursele însoțite de documentele numite mai susŭ sĕ se presente **subsemnatului comitetŭ până la 15 Augustŭ st. n. anulŭ curentŭ.**

Din ședința comitetului Associațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului românŭ, ținută în Sibiiu la 9 Iulie n. 1889.

G. Barițiu, președinte. **Dr. Ioanŭ Crișianŭ,** secretarŭ II.

Sosirea și plecarea trenurilorŭ și postelorŭ în Brașovŭ.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Brașovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 4 óre 54 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 2 óre 32 minute după amédĭ.

2. Dela Brașovŭ la Bucurescĭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 318: 1 óră 55 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Brașovŭ la *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ.
b) „ „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Sĕcuime* [S Georgĭ]: 1 óră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgărașŭ*: 4 óre diminéța.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéța.

B. Sosirea postelorŭ:

a) Dela *Rĕșnovŭ-Zĕrnescĭ-Branŭ* la Brașovŭ: 10 óre înainte de amédĭ
b) „ *Zizinŭ* la Brașovŭ: 9 óre a. m.
c) Din *Sĕcuime* la Brașovŭ: 6 óre séra.
d) „ *Făgărașŭ* la Brașovŭ: 2 óre diminéța.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1889.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus	Trenŭ mixt
Viena	11.—	8.—		
Budapesta	8.31	2.—	3.10	6.10
Szolnok	11.20	4.05	7.22	9.28
P. Ladány	2.22	5.46	5.52	11.38
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezŏ-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rév		8.16	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.05	1.57	4.49
Huiedin		9.35	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriș			4.15	6.12
Ghirbĕu			4.36	6.24
Nădĕșel			4.58	6.38
Clușiu		10.35	5.26	6.56
	11.02			7.15
Apahida	11.23			7.48
Ghiriș	12.44			9.13
Cucerdea	1.27			10.04
Uióra	1.34			10.12
Vințulŭ de susŭ	1.42			10.19
Aiud	2.07			10.45
Teiușŭ	2.26			11.34
Crăciunelŭ	3.11			12.11
Blașiu	3.24			12.29
Micăsasa	3.54			1.10
Copșa mică	4.09			1.30
Mediașŭ	4.39			2.14
Elisabetopole	5.11			2.54
Sighișóra	5.45			3.35
Hașfalĕu	6.12			4.07
Homorodŭ	7.32			5.54
Ágostonfalva	8.17			6.39
Apatia	8.37			7.13
Feldióra	9.06			7.45
Brașovŭ	9.45			8.32
	1.55	5.32		
Timișŭ	2.53	6.15		
Predealŭ	3.28	6.47		
Bucurescĭ	9.35	11.50		

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ accelerat	Trenŭ mixt	Trenŭ omnibus
Bucurescĭ			7.30	*)
Predealŭ		4.40	1.14	5.03
Timișŭ		9.12	1.45	6.22
Brașovŭ	—.—	9.41	2.32	7.23
	4.54	10.17	7.07	
Feldióra	5.37		7.44	
Apața	6.15		8.09	
Ágostonfalva	6.43		8.29	
Homorodŭ	7.31		9.07	
Hașfalĕu	9.09		10.34	
Sighișóra	9.33		10.46	
Elisabetopole	10.02		11.09	
Mediașŭ	11.04		11.35	
Copșa mică	11.24		12.19	
	11.39		11.59	
Micăsasa	11.57		12.15	
Blașiu	12.30		12.43	
Crăciunelŭ	12.45		12.55	
Teiușŭ	1.13		1.07	
Aiudŭ	2.18		2.11	
Vințulŭ de susŭ	2.48		2.33	
Uióra	2.56		2.40	
Cucerdea	3.14		2.46	
Ghirișŭ	4.01		3.27	
Apahida	5.28		4.47	
Clușiu	5.56		5.08	
	6.45	5.32		8.—
Nădășelŭ	7.06			8.36
Gîhrbău	7.22			9.02
Aghireșŭ	7.37	6.11		9.32
Stana	8.03			10.11
B. Huiedin	8.24	6.43		10.51
Ciucia	9.04	7.12		12.16
Bucia	9.20			12.50
Bratca	9.37			1.19
Rév	9.55	7.51		2.—
Mezŏ-Telegd	10.20	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.19	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.31	11.51	3.29	11.51
Budapesta	6.30	1.55	7.45	9.55
Viena	1.40	7.15	6.05	

*) Comunică numai în fiecare Vinerĭ.

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuș

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de pers.	Trenŭ de pers.
Viena		11.—	3.40
Budapesta		7.40	9.30
Szolnok		10.42	12.38
Aradŭ		3.53	5.36
	2.17	4.29	6.06
Glogovațŭ	2.37	4.41	6.18
Gyorok	3.37	5.05	6.43
Paulișŭ	4.05	5.17	6.55
Radna-Lipova	4.27	5.38	7.14
Conop		6.05	7.46
Bĕrzava		6.23	7.57
Soborșinŭ		7.20	8.42
Zamŭ		7.55	9.11
Gurasada		8.26	9.39
Ilia		8.47	9.55
Branicica		9.11	10.13
Deva		9.42	10.37
Simeria (Piski)		9.59	10.53
Orăștia		11.—	11.39
Șibotŭ		11.29	12.01
Vințulŭ de josŭ		12.02	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.19	12.45
Teiușŭ	9.54	1.06	1.24

Teiuș-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenŭ de pers.	Trenŭ mixt
Teiușŭ	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	11.59	3.34	2.32
Vințulŭ de josŭ	12.30	4.10	
Șibotŭ	1.01	4.43	
Orăștia	1.32	5.13	
Simeria (Piski)	2.03	5.47	
Deva	2.52	6.27	
Branicica	3.23	6.54	
Ilia	3.55	7.20	
Gurasada	4.08	7.32	
Zamŭ	4.44	8.03	
Soborșinŭ	5.30	8.38	
Bĕrzava	6.27	9.27	
Conopŭ	6.47	9.46	
Radna-Lipova	7.28	10.20	5.35
Paulișu	7.43	10.34	6.01
Gyorok	7.59	10.50	6.44
Glogovaț	8.28	11.16	7.25
Aradŭ	8.42	11.30	7.44
	9.20	12.05	
Szolnok	2.22	5.10	
Budapesta	6.—	8.15	
Viena	1.40	6.05	

Simeria (Piski)-Petroșenĭ

Simeria	6.47	11.54
Streiu	7.40	12.37
Hațegŭ	8.51	1.28
Pui	10.02	2.23
Crivadia	11.02	3.11
Banița	11.50	3.53
Petroșenĭ	12.30	4.25

Petroșenĭ-Simeria (Piski)

Petroșenĭ	9.36	4.26
Banița	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Hațegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timișóra

Aradŭ	6.12	4.12
Aradulŭ nou	6.36	4.38
Németh-Ságh	7.01	5.01
Vinga	7.30	5.29
Orczifalva	7.55	5.47
Merczifalva	8.13	6.04
Timișóra	9.04	6.50

Timișóra—Aradŭ

Timișóra	6.25	1.15
Merczifalva	7.19	2.04
Orczifalva	7.46	2.26
Vinga	8.15	2.56
Németh-Ságh	8.36	3.13
Aradulŭ nou	9.11	3.51
Aradŭ	9.27	4.05

Ghirișŭ—Turda

Ghirișŭ	9.33	4.19
Turda	9.54	4.40

Turda—Ghirișŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirișŭ	8.50	3.40

Sighișóra—Odorheiu

Sighișóra	6.05
Odorheiu	9.12

Odorheiu—Sighișóra

Odorheiu	6.—
Sighișóra	8.56

Copșa-mică—Sibiiu

Copșa-mică		2.05	4.35
Șeica mare		2.38	5.05
Lómneșŭ		3.22	5.46
Ocna	8.—	3.46	6.17
Sibiiu	8.35	4.18	6.40

Sibiiu-Copșa-mică

Sibiiu	2.30	9.10	9.50
Ocna	3.04	9.37	10.14
Lómneșŭ		10.05	10.40
Șeica mare		10.40	11.10
Copșa-mică		11.09	11.35

Cucerdea-Oșorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheța	3.35	10.50	3.58
Ludoșŭ	3.51	11.11	4.15
M.-Bogata	4.06	11.20	4.41
Iernutŭ	4.43	11.57	5.28
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.44
Miraștеu	5.21	12.36	6.08
Oșorheiu	5.40	12.55	6.27
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.35	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oșorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.25	8.—
Oșorheiu		10.—	9.49
	6.45	12.15	10.20
Miraștеu	7.05	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.28	12.58	11.02
Iernutŭ	7.50	1.19	11.23
M. Bogata	8.23	1.49	11.53
Ludoșŭ	8.31	2.02	12.06
Cheța	9.12	2.18	12.22
Cucerdea	9.44	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.30
Cerna	9.56
Simeria	10.15

Murĕșŭ-Ludoșŭ-Bistrița

Murĕșŭ-Ludoșŭ	4.30
Țagŭ-Budatelecŭ	7.27
Bistrița	11.—

Bistrița-Murĕșŭ-Ludoșŭ

Bistrița	3.—
Țagŭ-Budatelecŭ	6.49
Murĕșŭ-Ludoșŭ	9.35

Notă: Numerii încuadrațĭ cu liniĭ gróse însemnéză órele de nópte.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.